

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 fr. o. 6.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy órára	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső s^o számú 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

6. hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr., a minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Opellik-Alajosi (Wollzeile 22.)

Haasenstejn és Voglner (Neuer Markt 11 szám.)

Posten: Zehner M. (Király utca 60 sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett

a szerkesztőséghez csatolandó.

Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál

kezelik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy órára 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kértünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevőnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,

a „K. Közlöny” kiadója.

Nagy eszmék — kis emberek.

„Nagy-Románia! Térképeken és röpiratokban, s a román napi sajtó egy részében e jelszót látják szemünk, ezt halljuk szónoklatokban és dalokban hangoztatni. Ennek kell magában foglalnia mindazt, a mit a román a jövőről álmodik, attól remél és vár. Többször kelle e szóval (Nagy-Románia) foglalkoznunk, midőn szakadatlanul beszélt a hír ama propagandáról, mely annak megtestesítésén dolgozik. Ujra ismétlődnek e hírek. Azt beszélik, hogy emissariusok járnak, kelnek azon ürügy alatt, hogy a román népdalokat összegyűjtésük, de a román népnek egy nagy-román birodalom létrejöttét hirdetik, melynek határai a Kárpátokon túl messze benyulnának a magyar rónaságba. Nem tudjuk, hogyan újultak meg e hírek, vajjon hitelt érdemlő-e, avagy a mesék országába tartoznak; de azt tudjuk, hogy köz-szájban forognak.”

Nem mi írjuk e sorokat, hanem az „ifjú szászok” reformpártjának közlönye, a „Sieb. Blätt.” 68-dik számában olvastuk azokat, s meg vagyunk győződve, hogy a derék lap csak azért emlékezett meg a kényes hírről, mert már tágas körben beszéltek azt. Némileg a „Sieb. Blätt.” fennidézett sorai ösztönöznek arra, hogy ismét e tárggyal foglalkozzunk.

Lapunk aug. 3-kán megjelent 90-dik számában is fölemlítők, hogy hazánk területén is vannak dacó-románok, kik a Tiszáig terjedő „Nagy-Románia”-ról álmodoznak; hogy a moldva-oláhországi „vörösek” Oroszországtól várják a segílyt Magyarország részeinek bekebelezésére; hogy a bukaresti vörösek „nem eléggik meg a belső igaztást, hanem széles körökben is kívánnak hatni; hogy a moldva-oláhországi pártok állása arra mutat, miszerint nemsokára ismét a „vörösek” jutnak kormányra: — és ime a „Sieb. Blätt.” a köz-szájban forgó igaztást jelző híreket regisztrálja; az ellenzéki „N. Fr. Lloyd” pedig, megemlékezvén Károly fejedelem livadi lábcsókjáról, „Magyarország és Románia” című cikkében azt írja: hogy „Bratiano vetése, melyet a csász aranyesővel öntözött, megtermé a Magyarország elleni gyűlölet kalászeit”; hogy sok román patriotának megzavarta fejét a „dacó-román ábránd és kevés román államférfiu (?) van, ki Bratiano terveit teljesen képteleneknek hinné: elhitték, hogy a „mit Sardinia Franciaország segélyével elért, Románia is kivívhatja Oroszország támogatása mellett.”

Tehát egyszerre deák-párti és bal-középi lap igazolja azt, mit mi egy hó előtt elmondani jónak láttunk; sőt a „N. Fr. Lloyd” érintett cikke további rendjén elismeri azt is, hogy a dacó-román velleitások nem enyésztek el, s Cogolniceano gyengén ül a nyeregben; hogy a dacó-román Don-Quixote-ok, bár tudják, hogy Magyarországnak nincs gondolatában, nem áll érdekében Moldva-Oláhország megszerzésére törekedni, mégis ez ürügy alatt napról napra szítják a magyar nemzet elleni gyűlöletet; hogy Magyarországnak önfen-

tartási köteleme határozottan szemébe nézni a nagyromán hetvenkédésnek és a hullámok békés elsimulására csak akkor számíthatni, ha a románok valahára kiábrándulnak és belátják, hogy Oroszország őket csak eszközül óhajtja használni a „keleti kérdés”-ben, s ha azt megoldhatná, egy csapással véget vetne a nagyromán ábrándoknak.

Mi a hivatása Magyarországnak s a vele szomszédos román fejedelemségnek — elmondók mi is lapunk 98-dik számában, hangsúlyozván azt, hogy a két állam barátságos szövetsége mindkettőjükre nézve életszükség. Ebben tehát egyetértünk az ellenzéki „N. F. Lid.”-dal; de hogy a dacó-románok kiábrándulása valaha bekövetkezhesék, azzal nem ámitjuk magunkat: ezek a Don-Quixote-ok csak akkor fognak kiábrándíthatni, midőn saját népök löki el magától őket — az ámitókat.

A minap a „Sieb. Bote” azzal vádolta lapunkat, hogy a „leggyűlöletesebb” szinben szoktuk olvasóinknak bemutatni a román népet; mi ezt soha sem tettük; de a magyar állam felforgatására törekvő „dacó-románokat” soha sem szűnünk meg ostorozni s azt hisszük: az minden hü magyar állampolgár kötelessége; ellenben a román nemzet és józan jelesei előtt mindig tisztelettel hajlunk meg, eddig is azt tettük.

Vegye bárki kezébe lapunk 90-dik számát, s a „panlatin congressus eszméje” czim alatt álló cikkünkben feltalálja azt, hogy már akkor kifejeztük volt azon meggyőződésünket, hogy „a moldva-oláh nép is orruk-alá nevet a légvárak meghódítására készülődő lovagoknak, — — — — — kik látva a nép elmaradottságát, elszegényedését, nem a haladás és gyarapodás pályáján kalauzolják, hanem nagy eszmék elvakító porát szórják szemébe.” Vajjon ily nyilatkozat, mely bizik a román nép józan értelmében s ezért hely-könyűeknek találja az álomlátó lovagokat — a román népet gyűlöletes szinben tünteti-e fel? Vessen reánk követ az, ki ezt bebizonyítani képes.

A román népség józanságában vetett hitünk ma sem ingott meg, bár a „Sieb. Blätt.” hírei mellett egy Turinból keltezett, J. C. Dragescu által irt levelet is olvastunk a „Gaz.” aug. 25-iki 62-dik számában, mely a „panlatinismus” melletti küzdelemre, kitarásra hívja fel a románokat, azt bizonyíthatva, hogy ő „kedvessége” és társai nem álomlátók, mert „mai eszményük holnap megvalósulhat”; a „kereszténység, a demotacia megszületése, az emberi jogok kikialtása, a népfőlség, Italia egysége” — mind eszményiek voltak, így szól Dragescu, ma valósultak, így fog valósulni „a latin népek szövetsége” is.

Ez a panlatin lovag a holdban jár, ezért nem látja mi történik a földön. Beszél Italia egységéről és Turinban élve nem látja, mily gyengék ott az összetartó kapcsok, s hogy mire az egység teljesen megszilárdul, ép a tülerős Franciaországgal szemben más szövetségben biztosítandja Italia függetlenségét. Nem vizsgálja Spanyolország állapotát, hol a pártok csak akkor egyesülnek ám szorosán, élet-halálra, ha egy francia hadsereg lépne spánol földre. Mit sem hallott a portugál népről, mely kész elüzni dynastiáját, ha ez az iberiai unio létesítésére kezét nyújtana. Elfeleli, hogy koronként fel-feltámad Moldvában is a különválás ösztöne, óhajtása. Mindezeket Dragescu nem látja, nem hallja, hanem a „panlatinismus” melletti szellemi küzdelemre buzdítja honfitársait s a „Gaz.” úgy látszik, osztja az ő nézeteit.

Dragescu úr azon álomlátók közé tartozik, kik azt hiszik, hogy ha kis emberek nagy eszméket irnak zászlójukra, ezekért a nép köteles és kész azonnal élethalálküzdelemre kelni. Oh nem! A nép józan ösztöne jobb tanácsadó, mint az elvakult és félművelt értelmeseb szenvedélye: egy neme az a világos-látásnak; ezért erős hitünk az, hogy bár hogyan járjanak, keljenek a népdal-gyűjtő emissariusok, a nép náluknál

okosabb lesz; egy része, lehet, hogy befogadja pár napra a nagy ábrándot, de ismét útad neki, meggyőződve arról, hogy: a nagy eszmék sulya alatt összeroskadnak a kis emberek!

A magyar-osztrák monarchia semlegessége.

III.

Mint ebből is látjuk, a röpirat szerzője, noha imitt-amott harcias szavakat hangoztat, azon álláspontot foglalja el, melyet a magyar országgyűlés a miniszterelnöknek Miletics interpellációjára adott válaszában megtapsolt.

„Mint hogy azonban a t. képviselő úr — így hangzik Andrassy Gyula gróf válaszában vége — interpellációját második részét egy magyarazza, hogy a non interventio elve minden esetben megóvassék, szükségesnek látom még megjegyezni, hogy a be nem avatkozás elvének alkalmazása a keleti szomszéd államokkal szemben természetesen föltételre és határra talál, és ez mások be nem avatkozása.”

Ezen körülmény, nem különben az alaposág, melyet szerző a viszonyok megítélésében tanusit, ugyszintén szempontjának specialis volta is, nagyobb jelentőséget kölcsönözhet röpiratának azok szemében, kiknek szánta, mint minőre más körülmények közt számíthatna.

Az eddig mondottak és közlöttek alapján, visszatérve kiindulási pontunkra, ki akarjuk tehát emelni, hogy először a röpirat megírására indító okul, ugy látszik, nem az szolgál, a mi azon röpiratok legióját szülte, melyekre e munka válaszol: a német kérdés; hanem hadseregünk méltatlan megtámadása, e megtámadás visszautasítása és paralyzálása az e támadásokból eredhető morális károknak, vagyis emelése a hadsereg közérzetének; továbbá azon erőszakos összefüggés, melybe a német kérdés megoldásával a magyar-osztrák monarchia vitalis érdekei keleten hozattak.

A tanulság belőle az, hogy Németország, vagyis Poroszország intézze el ügyeit kénye és kedve szerint, de egyszersmind a maga emberéből, tartózkodjék különösen hibás számításból maga elé tűzött feladatának megfijetését a mi érdekeink veszélyeztetésével könnyebbé tenni akarni.

A német kérdéshez semmi közünk, de annál több van a keleti ügyekhez; hogy ezek megzavarása nélkül mitép boldogulhat Poroszország, azon törjék a fejüket a Spree mellett, a mi feladatunk csak az, hogy intsk tőle s örködjünk felette.

Mindezek praecisiorra vannak a röpirat utolsó fejezetében, melyet egész terjedelmében ide igtatunk. E fejezetben, annak végzásaiban a röpirat szerzője merészen vet oda egy ultima ratiót, melyért a felelősséget ő reá hártjuk, s mely kétségkívül a végletek kombinációjának utolsó láncszemét képezi, s valószínűleg a porosz „nemzeti liberálisok” azon szavaira akar válaszul szolgálni, mely szerint „a lengyelek tömeges felkeléséről” szó sem lehetne.

A szó elég merész, a föltevés kalandos gyakorlati alkalmazásában kétségkívül szűkebb határok közé is szorul, mint a proclamatióban; de nem egy merész szó hártott már el jó időben ejtve nagy szerencsétlenséget; nem egy kalandos feltevés érett gyakorlativá rövid idő alatt, midőn hatalmas tényezők oktan elbizakodás által magok magokat tették tehetlen akadályokká.

Ismétljük, hogy a felelősséget a következő cikk végzavaiért teljesen a szerzőre hártjuk, kiknek a röpirat, individualis nézeteit s tanulmányát képezi.

IV.

Az utolsó fejezet így hangzik: „Mindazon iratok olvasása után, melyek porosz részről irattak, megerősítettünk abban, hogy:

1. Poroszország nem viselhet támadó háborút Franciaország ellen, a nélkül, hogy a magyar-osztrák monarchia magatartása iránt teljes biztosítást szerezzen magának.

2. Poroszország védelmi háborút csak nehezen és csak óriási erőmegfeszítéssel viselhet Franciaország ellen.

3. A magyar-osztrák monarchia elég erős arra, hogy tiszteletet parancsoló semlegességben maradjon, oly semlegességben, mely a monarchiának oly hatalmi gyarapodást fog szerezni, melyet 1866-ban Berlinben nem vettek kellő figyelembe, midőn elhatározták, hogy a német bundot szétagrúszják, s az ausztriai szövetséget felbontani készültek.

Hagyjuk a dél-német államokat egészen számításunk kívül; 1869-ben a francoztrák oldalán látjuk azokat; 1866. legkevesébe sem erősen a miénk: foglalkozzunk saját érdekeinkkel.

Franciaország aligha fogja még egyszer kőzönyösen nézni, mint vérzünk el Poroszország ellen folytatott harcokban; a magyar-osztrák monarchia létélére elengedhetlenül szüksége van Európa békejének. A természet teremtette ez államalakulást, az rakta ide a nemzeteket, melyek egymást kiegészítik; az teremtett egy keleti monarchiát a szó teljes értelmében, a kelet ellen.

Bár hogyan számítsuk fel Poroszország hatalmát, semmi módon sincs meg az ereje, hogy Franciaországgal szemben hódító szerepet játszó; de Poroszország majdnem 200 év óta folyton hódításokra törekedett, s azokat többnyire szerencsésen végre is hajtotta. Többnyire Ausztria helyzetét használta fel, hogy céljait elérje; 1805-ben elhagyta magát csabítani, hogy Hannoverát annektálja, még mialatt Ausztria Franciaországgal tárgyalásait folytatta. Ausztria Poroszország magatartása által kényszerített a békekötésre. Tudjuk, mily eredményei voltak ama Haugwitz féle politikának.

Az 1813, 14, 15-diki események el vannak felejtve; Franciaországnak sikerült Poroszországhoz való viszonyunkat megrendíteni és végre Poroszországgal áll isoláltan, nem mi, és ugy látszik a számolás ideje megérkezett a megcsalt Francia- és a hódító Poroszország közt.

Ne bánja meg soha Poroszország azt, a mit velünk tett, és ha egy Franciaország ellen folytatandó háboruban a szerencse háttal fordítana neki, akkor talán meg fogják bánni, hogy csak az uralomvágyat vették fel számításaikba. E közben a magyar-osztrák monarchia békés győzelmeket aratott a königgrätzi ütközet óta, melyek szinte nem sejtett hatalmat szerzének neki: minden oldalról megszabadultunk a békától, melyek eddig szabad fejlődésünkben akadályoztak: nekünk mindenféle szabad kezünk van.

Állásunk Németországgal szemben elég imponans arra, hogy nyugodtan nézzünk a jövő elé: mi nélkülözhetjük az állást Németországban; állásunk Oroszország törekvéseivel szemben keleten olyan, hogy szintén nem kell aggodalommal a dolgok fejlődése elé néznünk, és épen, mert geographiai fekvésünk által vagyunk a semlegeségre utalva, épen azért urai vagyunk a helyzetnek és nyugodtan kérhetünk érdekeinkről tanácsot.

Poroszországnak újában Bécs felé meg kelle állania. Hala Isten anyira megerősödött bátudatunk és hatalmunk, hogy azon államoknak, melyek az európai békét meg akarják zavarni, vagy tényleg megzavarják, bizonyos úton szintén parancsoló „megállj”-t kiálthatunk elébe ott, a hol kényszerűségből megállani nagyon is kellemetlen lesz.

A Cseh-erdő, a Fichtel hegység, a stiri alpesek és Tirol, valamint a Kárpátok elég kedvező fekvéstek arra, hogy belőlük bizonyos nyugalommal nézzünk azon dolgok elé, melyek jövendők lehetnek.

Poroszország helyzete nem oly kedvező, mint milyennek első pillanatra látszik. Ausztriát gyengítette és egy erős magyar-osztrák monarchiát támasztott. Hogy ez utóbbi történjék, az kétségkívül nem volt Poroszország szándékában; hanem hát így esett, és nekünk nincs miért sajnálkozunk azon helyzeten, melyben mi vagyunk.

Ausztria hatalma, nagysága és tekintélye hanyatlott azon mértékben, hogy missióját félreértette.

„Ausztriának el kellett hadjárait veszítenie, mert nem viselte a monarchia érdekében.”

Lelkesítsük a hadsereg értelmiségét egy nagy eszméért, és győzni fognak.

Ha Poroszországra nézve szükséges, hogy Oroszországgal szövetezzék; nos, akkor a magyar-osztrák monarchiára nézve kötelességgé válik Lengyelország helyreállítása.” („Pesti Nap.”)

Népnevelés.

Sepsi-Szentgyörgy, aug. 27-én, 1869. — Tegnap, 26-kán, Sepsi-Szt-Györgyön a székháznál tankerületi gyűlés volt, tanfelügyelő mlgos Antal f Károly elnöklete alatt. A mikor is, hogy mik történtek, minthogy kezdet, s másoknak is mintegy irányadón szolgálhat, azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha közreadom.

Elnök közhelyesléssel fogadott megnyitó beszéde után, melyben különösen hangsúlyozta azt, hogy ha őseink híresek voltak a fegyverforgatásban, ugy ma csak ugy lehetünk méltó utódaik, ha a személyes bátorság erénye mellé az ész mindenható erejét is hatalmunkba kerítjük; ma a kor kívánalma más, mint akkor volt; ma csak ugy tart-hatjuk meg azt a földet, melyet őseink vérel szer-zettek, ha az európai más művelt nemzetekkel egy színvonalra emelkedünk; e célra pedig főképp ne-

velde, a falusi iskolák jó karban hosatala által juttatunk el, ezenkívül még mondván egyszerűen nemzetünk, hogy megérte azt a kort, hogy önállólag saját maga rendelkezhetik a tekintetben jövője felett sat. — Az utasítás 6 ik §-a értelmében jegyzők felállítását útján megválasztattak: t. Demeter Sámuel és Horvát László urak.

Ezután: a tankerületi iskolatanácsok számára kiadott utasítást olvasta fel a jegyző, mely is több példányban kinyomatva szétosztott. Erre következett a tagok számbavétele, vagyis a névsor felolvasása.

Felolvasatván az utasítás és névsor, felhívja elnök a gyűlést, hogy az utasítás 2. §-e értelmében az eskült tegyék le. Mire László Mihály tagtárs úgy nyilatkozott, hogy miután úgy látja a hírlapokból, hogy más helyeken is eskült helyett csak ünneplés fogadtatott, jónak látná, hogy itt is úgy legyen, mi el is fogadtatván, az eskümintát szóról-szóra felolvasatott és a tagok fennhangon utána mondották, kivéve pár szót: „és a szűz m az élő istenre,“ ezt a kitévélt használván helyette: „ünneplésesen fogadom.“

Ezek szerint rendeződén a gyűlés, a tanácskozás megkezdett, még pedig az utasítás 1. §-a. b. pontja értelmében bizalmi férfiakul kijelöltettek a tanácskozási részvételre a négy különböző vallásfelekezet tanítói közül: Zágony József, ev. ref. tanító; Veres Sándor, s.-sz. györgyi r. k. tanító; az aldobolyi görög n. e. pap J. G. és a búlóni unit. isk. tanító. Itt egy kis vita fejlődött ki a felett, hogy némelyek a szakfőnök közé szétválasztották volna felvenni a s.-sz. györgyi iskola direktort, Vajna Sándort; de miután a törvény erre nem terjed ki — kívánságtól elállottak. Ezután az utasítás II. fejezet 11. §-e vételt tárgyalás alá, hogy t. i. a helyi s vidéki érdekeknek megfelelőleg, hol, minő tanítást kellene az iskolákban az az fontos oknál fogva e törv. 80. §. értelmében állami erővel létesíteni? Ez alkalommal értésére adta elnök a gyűlésnek, hogy ő Felső a revindikált havasok jövedelmét e célra oly feltétel mellett ajándékozta vissza, hogy abból Csikszereván egy állam-reáliskola, ugyancsak Kézdi-Vásárhelyt egy főreál- és Sepsz-Györgyön egy alreál-iskola állítsassék, ezt méltóztatassanak a tanácskozás folyamán szem elől nem tévesztetni. Itt a tárgy méltóságához illő szónoklatok tartattak. Különösen Székely J. k.-vásárhelyi pap igen következetesen igyekezett kimutatni, hogy az erők elforgatása halál, ajánlana tehát, hogy minden erővel K.-Vásárhelyt kellene egy főreál-tanodát felállítani, a mi azonban nem fogadtatván el, ha jól kivehettem, végmegállapodás abban történt: állítsassék S. Szt-Györgyön a mos-

tan meglévő normalis iskola helyébe egy felsőbb népiskola, K.-Vásárhelyt pedig egy fi., vagy ha erre nem telnék ki a pénz, egy mentől teljesebb állam-reáliskola. Itt némelyek azt akarták, hogy a norma jelenlegi állásában rögtön szűnjék meg, mások meg és pedig a nagyobb rész, tekintvén az idő rövidségét, a jövő évi szeptemberig kívánták elhalasztani, mi határozatba is ment.

Ezután az utasítás 7. §. értelmében a különböző szakbizottságok alakultak meg, még pedig: Sepsz, Kézdi, Orbai és Erdővidéke részére négy főok-bizottság, ugyancsak a főkirálybíró úr elnöklése alatt egy más szakbizottság, mely készítsen tervet a felsőbb népiskola számára, s ezenkívül ha még valami különös iparágat kívánnak még a rendes tantárgyakon kívül a tanítás rendén felvenni.

Végül a 4. §. értelmében a gyűlés ideje és helye vitatott meg. Voltak olyan indítványozók, kik kerülvöl kivánták volna tartani, hogy a népben az ügy iránt annál nagyobb érdeklődést ébresztessék; de miután a törvény kiszabta, hogy annak a megye székhelyén kell tartatni, gyűzött a törvény. Idejére nézve mindenkor a megye rendes évnegyedes bizottsági gyűlését megelőző nap délelőtti 9 órája határozatott.

Nem mondom, hogy ezeken kívül még egyebek is nem fordultak elő tanácskozás tárgyul, azt sem mondom, hogy minden ezzel a renddel folyt volna épen; de a mennyire egy napi emlékezetem hitelessége tanuskodik, mindenesetre ezek voltak a főbb tárgyak, melyeket följegyezni szükségesnek láttam. Zárókéül még megemlítem azt, hogy az egész gyűlés illő renddel s a tudomány méltóságának megfelelő komolysággal folyt le. Ugyilátszik a közköztudott miniszter ő nmlga csak az igazságnak tett eleget, midőn mlgos Antalfi Károly tanfelügyelő urat annyira szívőchez csatolta; mert azon férfiban valósulva van azon bibliai mondat: „a sziv teljességéből szól a száj!“

Közli egy jelen volt Hallgató.

A közös ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság ülése aug. 26-án.

A jegyzőkönyv hitelesítése után Benedek tábornok felolvasván Tisza Lajosnak a katonai lelkészségekre vonatkozó interpellációját, a közös hadügyminiszter nevében következőleg válaszolt:

Van szerencsém az ezen hó 7-én tartott delegáció nyilvános ülésében Tisza Lajos főispán ur által a hadügyérhez intézett interpellációra felelni.

A közös hadseregben az isteni tiszteletré nézve a szolgálati szabályzat 1-ső részének 2-dik lapján mint elv ki van mondva:

végezőn Székes-Fehérvárott a koronázási ünneplést, sz. László meghidegült tetemeinek tiszteltetére a nagyváradi székesegyházban megjelentek. — Másfél század mulva homályba borult N.-Váradnak fényben uszó láthatára, sőtét fátyolt vont rá a magyar hazában áradatként szétözönlött tatárok iszonyosságára. Ez idő tájban e fényes város székesegyházával s minden szent épületeivel együtt a vad ellenség mindent szétromboló féktelen dühének áldozatul esett, de ezen szentségtelenség sz. László tetemeit nem érte, mert azokat Benedek, nagyváradi püspök, magával biztos helyre vitte. Ezen irtozatos, és a magyar történeti évkönyvekben vértükkel följegyzett siralmas időszak után IV. Béla király fia és unokája az elpusztult váradiaikat több királyi kegyelmekben részesítette, mikhez más buzgó királyok jölvő bőkezűsége is járulván, a nagyváradi székesegyház és káptalan ősi dicsőségét a régi méltóságát visszanyerte.

A 14-dik században is N.-Váradon tisztelték jámbor atyáink sz. László tetemeit, sőt Nagy Lajos, magyar király, oly buzgó tisztelője volt sz. Lászlónak, hogy aranyaira is az ő képét veretni rendelte. A 15-ik század elején Zsigmond király és neje Mária temetkezési helyül a nagyváradi székesegyházat választák ki maguknak. 1474-ben N.-Váradot a törökök porrá égették, azonban isteni különös gondviselés folytán sz. László tetemei meg nem égetek, mert mint Dubnisi krónikája említi: „a vár a szentegyházzal együtt le nem égett, hanem épen maradt.“ — A 16-dik század közepe táján is még épen állott sz. László koporsója, miként ezt Keresztury történelmi munkájában mondja.

A szerencsétlen mohácsi ütközet után N.-Várad majd egyezkedések, majd fegyver által az erdélyi fejedelmek birtokába jutott; az egyház s papság javadalmait s okirataitól megfosztatták, és Zápolya Zsigmond János alatt a tordai és szebeni gyűléseken hozott törvények szerint a váradi káptalan eltöröltetett, az egyház javai elvették s világiaknak adták, és a sz. László király bőkezűsége által épült, később a tatárok féktelen kizsáponzásai által megrongált, 1443-ban tornyaitól megfosztott, de Vitéz János által omladékaiból fölépített székesegyház, melynek kebelében szent királyunk hamvai nyugodtak, barbár módra megszenteltetett; ugyanis Zápolya Zsigmond János rendelkezéssel sz. László koporsója jun. 22. 1565-ben feltörtetett s áldott tetemei szentségtelen kezekkel megsértettek, mindazonáltal idős Rákóczy György uralkodásig a magyar nemzet azo-

„Mindenkinek meg van engedve ájtatóakodását annak idején élvezni.“

A nem katolikus katonák isteni tiszteletré gyakorlása iránt már 1781. és 1784-ben Ó Felső-gőtől rendelték voltak kibocsátva, melyeket az udvari hadi tanács 1834-dik évi november 30-án újra nyilvánítottai megparancsolt.

Azok a rendeletek még most is mindig életben vannak és a görög keleti lelkészek s a protestáns katonai hitszónokok felvétele által a katonai papság létszámába kifejezést nyertek.

Háboruban a mozgó hadseregben egy rabbi is alkalmaztatik. A katonának — akármiféle válása legyen is az — a szolgálatt s a helyőrség viszonyaihoz képest saját egyházának látogatása nemcsak megengedve, hanem megparancsolva is van, hogy ott, hol különböző vallások részére egyházak léteznek, a katonák minden vasárnap s ünnepeken az illető vallású főtisztek, altisztek, vagy is öregebb katonák által az isteni szolgálathoz vezettessenek.

A többi helyőrségekbe pedig időszerint járnak el az illető lelkészek azon czélból, hogy a katonák legalább egyszer egy évben vallásának isteni tiszteletré anyanyelvén hallhassák, és az urvacsoara élvezete által vallásában megerősíthessék.

Nagyobb ünnepe-napokon, melyek a katolika egyház ünnepeivel egybe nem esnek, — például a görög és izraelita katonák, a mennyire lehet, a szolgálattól végték felmentetnek, a mi az utóbbiakra nézve egy egész hétre is kiterjed.

A katonák saját hitvallásukkal ellenkező isteni tiszteletré nem kényszerítettek; de nem érte azonban oly ünnepeket, melyekben amugy is a polgári rend minden váltásfelekezeti egységei részt vesznek, és melyeknél tulajdonképen a szolgálattal jellem a kiváló, — vagy a melyeknél a közrend és biztonság tekintetéből egyes csapatrészek felállítatnak, vagy spaliér gyanánt használtatnak. Sőt e tekintetben is a legénység mindig a katolikusokból vétetik, a mennyire az rendelkezésre áll.

Az interpelláció 3-dik és 4-dik kérdésére következőképen nyilatkozom.

A katonai papság szervezete szerint 4 reformatus és 4 ágostai hitvallású lelkész van megállapítva, és pedig egyenlő hatáskörrel és cizimmal.

Valamennyi evangélicus katonai lelkész és hitésznek nevében egy helvét s egy ágostai hitvallású lelkész által aláírt kérvény terjesztett elő, melyben ugyanazok a többi katonai papok irányában hátrátve érik magukat az által, hogy közülök egy sem rubáztatott fel magasabb hivattal.

E kérvényben ugyanis egy superintendens

kat a legnagyobb tiszteletré tartá. Hogy ki volt legyen azon Isteutól kiválasztott egység, ki az 1565-ki dulas alkalmával sz. László tetemeit az elenyészéstől megmenté? bizonyosan nem tudatik; de annyi bizonyos, hogy szent királyunk koponyáját, — mely Zrednay János szerint már a 14-dik század előtt a testtől elválasztva volt — Náprági Demeter, egri és aradi prépostból lelt erdélyi püspök, midőn Báthory Zsigmond mátkáját, Mária Krisztinát, II. Rudolf atyja testvérenek Károly főhercegnek leányát Graczból Erdélybe kísérte volna, e szent ereklyét a protestánsok kezéből váltotta ki, s midőn Erdélyt, az ott kitért zendülések miatt odabagyá, azt magával Magyarországra hozá, hol 1607-ben elsőbbsen veszprémi, aztán győri püspöknek, később pedig kalocsai érseknek nevezetvén, élte fogytáig magánál tartá, s 1619-ben történt halálakor végrendeletileg a győri székesegyháznak ajándékozta.

A nagyváradi régi székesegyházat, — Vransteits Antal magyar kronikája szerint Varköts Tamás kezdette rongáltatni; sokat szenvedett az 1598-ki ostrom alatt is, a mikoron falaiól Bethlen Gábor az öreg bástyát és a belső várat erősítette meg; alapzatáig azonban I. Rákóczy György 1638. rontatta le, a midőn egy igen drága koporsót találtak e templom sirboltjában; az ezüst koporsó és koronától megfosztott szent test ekkor fakoporsóba záratván, előbbeni helyére visszatéttetett; s midőn II. Rákóczy György 1651-ben a váradi bástyákat töltetné, és sz. László koporsójára, melybe az atyja 1638. tetemeit tette, ráakadának, — nem mert hozzá nyúlani, hanem kath. tisztjei által rejtette el a földbe. Hová? eddigéig nem tudatik.

E koporsó helyéről így szól Tarródi Jánosnak, a pesti egyetemi könyvtárban Kaprinai István kéziratai közt található eredeti levele: „A mi sz. László koporsóját és csontjait illeti, én eleget discuráltam az Asszonyonnyal, ő kegyelmével, és a miket mondott, ime följegyeztem. Váradon a mikor föltaláltak ama testeket vagy Reliquiákat, a mikor a Fejedelem töltetni akarta azokat a helyeket bástyáknak, vagy más lakhelyeknek, mivel a Fejedelem eretnek volt, az eretnekek pedig nem akartak, vagy nem mertek azon Reliquiákhoz nyulni, tehát committálta a katolikusoknak; akkor pedig voltak ezen három katolikus urak Váradon, t. i.: Petky István, az Asszony ő kegyelme — kitől Tarródi János ő kegyelme tudakozódott, — atyja; Sulyok István és Haller István; ezek véték föl és csak maguk hordoták valami bástyában, ahol pedig behordották, azon helyet betöltöt-

kinevezéséért esedeztek s e tisztre theologiai tudor Szeberényi urat proponálták.

A miniszterium azon meggyőződésben, miszerint mindannyi evangélicus katonai lelkész jogosultnak vélt kívánságának meg fog felelni, dr. Szeberényi részére kieszközölte a superintendens címét és kinevezte őt reformatus ügyekben mint közbenjáró közeget — nem lévén alája rendelve sem a saját hitfelekezettől, annál kevésbé a helvét lelkészség.

A magyar cultus-miniszterium kívánalmát fejezte ki átiratában egy superintendentalis adminisztrator kinevezéséért a helvét hitfelekezet részére, helyreállítván ezáltal a protestáns két hitfelekezet közti paritást.

A hadügyminiszternek válasza e tekintetben tökéletes készséget fejez ki, és egyuttal a cultus-miniszteriumra bizza a három helvét katonai hitszónok legméltóbbjának megválasztása eszközését.

Ugy vélem, hogy a magas delegáció a hadügyminiszter ezen eljárásában nem láthat a protestáns hitvallás jogaiba és szokásaiba való jogosulatlan beavatkozási vagy a reformatus papoknak alárendeltetését czélzó szándékot.

A tanácsadó választását illetőleg csak az eljárás egyszerűsége szándékolatik, miért is ezentul minden hitfelekezettől tanácsadó lesz kinevezve.

Ezután Sztratimirovics Györgynek a görög-keleti katonai lelkészekre nézve tett interpellációjára áttérve, következőleg válaszolt:

Ezen lelkészek általában a magasabb katolikus lelkészségnek nincsenek alárendelve. Különösen pedig csak közigazgatási tekintetben tartoznak a tábori vicarius alá, ki mint a hadügyminiszterium közvetítő közege tekinthető.

A görög-keleti katonai lelkészek egyházi tekintetben tökéletesen autonómok, a mennyire tudniillik a görög-keleti ordinariatusi függőségük megengedi, a melyektől egyházi jurisdicciói ügyekben veszik az illető rendeleteket.

A hadügyminiszter egyébiránt nem lát semmi akadályt abban, hogy a görög-keleti lelkészekkel való szolgálattal érintkezése egy idősb, ugyanazon vallású lelkész által történhessék, és e részben a kellő intézkedést meg is fogja tenni.

A magyar országos bizottság ülése aug. 27-én.

A magyar delegáció mai ülésében a Zichy Nándor gróf által indítványozott javaslat szólították fel a hadügyminiszterium egy laktanyászati szabályzat kidolgozására, hogy így a polgárság szállásolási kiadásai megszűnjének, elfogadtatott. A 2. czimnél az 1869-ki póthitelre (nyugdíjazások) 500,000 frt szavaztatik meg. Ezután a hadi budget ordinariuma felett a részletes vitákat folytatták.

ték, arra pedig halálra való rabokat vittek, a kik töltötték, kiknek másnap mind a fejeiket szedték. Mondja azt is ő kegyelme, hogy azon helyen, ahol a Reliquiákat találtak, volt a többi közt egy kehely is és egy corporale, mely tiszta véres volt; ezeket is mind együtt a többivel tették el. Azt a bástyát pedig a melybe tették, bizonyosan nem tudja ő kegyelme melyik legyen, hanem a mint emlékezik, alighanem királybástyának hiának, melyet most is meg tudnák mutatni az ott valók, a kik valaha Váradon laktak. Azonban mondja azt is ő kegyelme, hogy amikor Rákóczy György fejedelem megholt ott Váradon, ő kegyelme fogta bé szeméit, azután egy kevés vártatva kiment a folyosóra, ott sirt; akkor a napkelet felől való bástyán — ez az arany bástya — látott nagy fényességet. Egy kevés vártatva az atyjának monodta ő kegyelme, én bizony jó reményességben vagyok szegény fejedelem felől, hogy az Isten irgalmazott nekí, mivel most ilyen nagy fényességet láttam a bástyán. Erre azt mondotta Petky István, az ő kegyelme atyja; Szegény leányom, inkább hiszem, hogy a szent királyoknak a tetemek dicsőségére volt az a fényesség abban a bástyában. (Ez azon bástya, melynek környékén az ásatások folynak, és melybe az említett három főúr László fejelen tetemét erősboltiv alá rejté.) Mondja azt is ő kegyelme, hogy Petky István monodta egynehányszor, hogy midőn föltaláltak azon Reliquiákat sz. László király teste királyszint kamuka lepedőbe volt téve és ugyan abban is rejtették el. E levélben, melyet Tarródy János apr. 16. 1696. nem tudni kinek írt, az említett szent királyok alatt sz. László és sz. Zsigmond burgundiai fejedelem értettek, mely utóbbinak tetemeit Zsigmond császár és magyar király hozatta N.-Váradra. Petky István leányáról, Bombárdi Mihály is megemlékezik „Topographia Magni Regni Hungariae“ czimű, 1750-ben Bécsben kijött munkájában, kiről azt írja, hogy jelen volt II. Rákóczy György halálán, és többek előtt a fentebb elősoroltakat elbeszélé. Kaprinay István kéziratai között létezik még egy másik levél is, mely tartalmára nézve az előbbinivel megegyezik, és ez is azt bizonyítja, hogy szent László tetemei vörös selyem anyagba takarva — kivéve fejét, az arany bástya fenekében jól beboltozott s erősített ívezet alatt nyugoznak. Adná Isten, hogy a megkezdett ásatások ímét sz. királyunknak annyi viszontagságokon keresztül ment drága tetemeihez juttassanak minket váradiaikat! (A „N.-várad L-k“ből.)

Podhráczky Rezső.

TÁRCZA.

Szent László király tetemeinek temetkezési helyéről.

„A „Nagyváradi Lapok“nak aug. 7-éről kélt 63-dik számában az „Ujdonságok“ rovata alatt azt olvassam, hogy „a vársáncz titkainak fölfedezése közeli kilátásba van helyezve, mivel a polgármester által megkeresett katonai parancsnokság az ásatásokba beleegyezett, azon föltétellel, ha mindent előbbi állapotába fog a város visszahelyeztetni.“ — Az ásatások csakugyan megkezdettek, s — a mint tudjuk — erőlyesen folytatottak is, — de még eddig szent László sírját föl nem fedezték. A „Magyar Állam“nak nagyváradi levelelője nagybátyám, Podhráczky József történetésnek egyik művére hivatkozik, a melyben pontosan le van írva sz. László nyughelye. E mű birtokomban lévén, szabadon abból azoknak, a kiket a dolog érdekel, némi utbaigazításul, néhány adatot közölöm.

Hogy a nagyváradi püspökséget sz. István, vagy sz. László alapította-e, a magyar történetírók ebből nincsenek egy véleményben, de abban igen is megegyeznek mindnyájan, hogy a sz. István által megkezdött, azonban részint bevégzetlenül hátrahagyott, részint Vatta vezér alatt ép ezen részekben pusztított pogányosság dühétől szédulatott dicső műnek első föltalálóját sz. László 8-dik magyar király volt, ki is N.-Váradon a b. szűz tiszteletré azon székesegyházat építtette és gazdag adományokkal megajándékozta, a melybe holtá után hült tetemeit kívánta letéttetni. Ezen egyháznak, mely a régi vár közepén szentélyével napkelet felé állott, 1598-ban lerajzolt képét a városéval együtt láthatni a városi levéltárban is meglévő „Ortelius Redivivus“ et „Continuatus“ czimű könyvben, mely a Majna partján fekvő Frankfurtban 1665-ben jött ki a sajtó alól, s melyben a hajdani várnak falai ekkép neveztetnek: Körös felé: csonka bástya; keletre: arany bástya; délre: velencei-bástya és királyfa-bástya (mert azt Zápolya Jánosnak Zsigmond fia rakatta); és nyugotra: fa-bástya. — Ezen egyház akkor érte el teljes fényét, midőn 1192-ben III. Coelestin pápa alatt a szentek sorába fölvetett királyt a hívők buzgósága tisztelni kezdé; lábaiból királyok, fejedelmek temetettek, és a magyar királyok — a szokás által szentesített törvény erejénél fogva —

A 6. 8. 9. és 12. címek (katonai nevelő-intézetek, ágyraktárak, ruharaktárak és utászati anyagszek) a bir. tanácsával egyenlő összegekben hagyattak jóvá. A 7. 10. 11. 13. 14. 15. címek (élelmezési raktárak, ruharaktárak, tűzvédelmi hadszervezet, szekerészeti anyagraktár, katonai építészeti igazgatóság, földirati intézet és egészségügy) a bizottsági javaslatok értelmében fogadtattak el. Ernusz Kelemen indítványa: állítsanak Magyarországon is fiók arsenalok, — elvetették.

Wahrman indítványa a 13 ik címhez, hogy a hadügyminiszter szállítsa fel, hogy a pesti-lipótvárosi újjépítet eladásába egyezzen bele, mint a delegációhoz nem tartozó elejtetett.

Rudnay indítványa a 15. című, a hadügyminiszter szállítsa fel, hogy az egészségügyre nézve egy új szervezeti tervezetet készítsen, — elfogadtattak.

A 16. című (Ellátási ügy) 2012 frttal több szavazattal meg, mint a reichsrathi delegatio szavazata szerint fogadtattak el.

A 19. cím (határőrvidék), az albizottsági javaslat szerint 221,165 frttal fogadtattak el.

A reichsrathi delegatio nagy részben hozzájárult a magyar delegatio eltérő határozataihoz; így különösen a külügyi, a pénzügyi- és tengerészeti költségeknél; fenntartotta azonban előbbi határozatát a triesti Lloyd társulat jövedelmi adójára vonatkozólag.

A 20. cím, (természetbeni ellátás), melyre a bizottság 100,000 frttal többet indítványozott, mint a mennyt a reichsrathi delegatio megszavazott, — a bizottsági indítvány szerint lón elfogadtattak. A 21. és 22. címek a reichsrathi delegatio határozatai szerint fogadtattak el. A 23. cím, melyre a bizottság a reichsrathi delegatióval 49,083 forinttal nagyobb összeget indítványozott, a bizottság javaslata szerint hagyott jóvá. Az előterjesztés többi része vita nélkül elfogadtattak.

Az összes katonai alapok, melyek kétségen kívül nem magán természetűek, a közös budgetbe vonatnak be. A katonai határőrség vagyoni alapja egyelőre a határőrség oktatási budgetébe állítatik be. Az ebbeli bevételek 3.114,000 frtra előirányoztattak. Holnap ülés.

A hetes albizottság jelentése.

a magyar országgyűlés és a birodalmi tanács bizottságai határozatai folytán a közös államháztartás külügyi, pénzügyi és tengerészeti rendes és rendkívüli költségvetéseiben létező eltérésekre nézve.

I. Fejezet. Külügyi miniszterium.

a) Rendes szükséglet.

I. cím. Központi vezetés.

3-dik tétel. Dupont udvari és miniszteri tanácsos időközben fokozatos fizetésemelésben részesülve, a magyar országgyűlés bizottsága által e címen megajánlott 1050 frtnyi összeg továbbra is fentartandó, ellenben a

75 dik tételben a keleti akadémia egyik tanárának 315 frtnyi személyes pótléka nyugalmaztatása következtében elmarad.

Ezen cím alatt e szerint megajánlottak 874,677 forint.

II. cím. Diplomatiái költségek.

22 dik tétel. A hesseni, darmstadti követségi titkár és ügyvivő pótlékából 200 frt törlése ajánlatván.

42-dik tétel. A magyar bizottság által megszüntetett Hamburg, Lübeck stb. követség mellett működő irodai titkár 840 frtnyi fizetésének megtagadása javasoltatik a végett, hogy a teendők szaporodása folytán a hamburgi consulság mellé rendeltessék.

Ezen cím alatt e szerint megajánlandó 962,450 forint.

III. cím. Consulatások költségei.

A külügyminiszterium külön előterjesztésében fölláttani ajánlott sbaंगai és jokohamai consulságokra nézve az albizottság az országos bizottság eddigi határozatának további fentartását ajánlja. Az alexandriai főconsulnak átköltözési átalányképen megajánlandó 1110 frtra nézve is az albizottság a törlést továbbra is fentartandónak véli, ellenben a Suezben felállítandó consulság költségeire a 123-dik tétel alatt megajánlott 4000 frton felül még 2040 frtnak megszavazása ajánlatatik.

E cím alatt e szerint megajánlandó 963,850 frt.

V. cím. Lloyd javadalmazása.

Az albizottság továbbra is ajánlja, hogy a külügyminiszterium által előirányzott és az előbbi ülészekok alatt a két delegatio által 82,000 forintban megállapított jövedelmi adó levonása az 1870 diki költségvetésbe is beállítsassék.

Nemkülönben a postajövedelmek 80,000 frttal leendő felvétele továbbra is fentartassék.

b) Rendkívüli szükséglet.

Ezen cím alatt az új lobogók és pecsétek megváltoztatására a m. bizottság 28,000 frtot ajánlott meg, minthogy azonban ezen tétel az eredeti költségvetésben nem foglaltatik, e felett tehát a birodalmi tanács bizottsága csak az átküldött üzenet folytán fog nyilatkozhatni; ebbeli nyilatkozata bejárandó.

III. és IV. Fejezet. Pénzügyi miniszterium és legfelsőbb számszék.

a) Rendes szükséglet.

III. Fejezet IV. cím. A külügyminiszteriumi nyugdíjnyelvényeket illetőleg Isfordink és Weisz nyugalmazott követségi tanácsosok nyugdíjösszegeiből az orsz. bizottság által a rendkívüli rovatába helyezett 525 és 315 frtnyi tételek a rendes rovatába felvételni ajánlatnak.

Criwelli grófé számára előirányzott 2000 forintnyi nyugdíj, melyből az országos bizottság 1200 forintot a rendkívüli rovatába tett, a rendes tételek közé felveendő; ellenben

Ferstl volt udvari tanácsos árvájának számára előirányzott 300 frtra nézve az országos bizottság határozata továbbra is fenmarad.

IX. cím. A báró Hock özvegye számára a költségvetésbe felvett 2600 frtnyi nyugdíjösszegek a közüti költség sorába való felvétele azon oknál fogva ajánlatatik, mert az albizottság hivatalos tudomást szerzett magának a felől, hogy b. Hock mind egy közüti hatóság tisztviselője tiszti esküjét letette. A pénzügyminiszterium és a legfelsőbb számszék rendes szükségleteinek fedezésére ezek szerint megajánlandó 1.840,672 frt.

b) Rendkívüli szükséglet.

A fentebbiek szerint Isfordink, Weisz és Criwelli grófné nyugdíjai a rendes rovatba áttétve, a rendkívüli összege 6930 frtnak megállapítandó.

A zárszámadások és költségvetési pótkészítésre nézve a birodalmi tanács bizottsága által határozottat: hogy a bevételek és kiadások az engedélyezett összegben az 1871. június hó végeig bírnak számadási érvényességgel, ezen időn túl az 1870. évre engedélyezett hitel megszüntetnek tekintendő: a magyar országos bizottság pedig azt határozta: hogy a megszavazott hitel alapján jövőre mindig csak a következő év március hava végeig legyen szabad utalványozni, ugy azonban, hogy az addig megtett utalványozásokra fizetéseket még 3 hónappal tovább azaz június hó végeig lehessen tenni; kivételt e szabály alól csak azon eset képezhet, melyben a költségvetési évről következő év 3 első havának lejártá előtt visszatartatnak bizonyos határozott összegek oly czélból, hogy azok segélyvel beválthatók legyenek a kincstárnak korábban megkötött, de csak utóbb foganatosítandó szerződésekből támadó kötelezettségei.

Az albizottság a m. országos bizottság ezen határozatát továbbra is fentartandónak véli.

II. Fejezet. B. Haditengerészet költségvetése.

a) Rendes szükséglet.

A két bizottság határozatai között eltérés nem létezik.

b) Rendkívüli szükséglet.

A rendes szükséglet VI. címénél az orsz. bizottság által ajánlott 1.600,000 frtnyi összeg fentartása továbbra is véleményeztetik.

A rendes szükséglet VII dik címéhez a Wörndl féle hátultöltő fegyverekre nézve a m. orsz. bizottság által elhatározott 100,000 frtnyi törlés fentartása ajánlatatik.

A rendes szükséglet VIII. címéhez, az új építkezések között a két utolsó tételt, ugymint a polai partfal építésére 38,736 frt és egy szénraktár építésére Gravosában 28,000 frtot, melyeket a birodalmi tanács töröl, hasonlóképp törlendők véleményezi.

Kelt Bécsben, 1869. augusztus 24 én.

Bittó István, s. k. Rajner Pál, s. k.
albizottsági elnök. albizottsági jegyző.

Vidéki levelezés.

N-Szeben, aug. 18. 1869. Tekintetes szerkesztő úr! A mi drága „Bothéknak” teljességgel nem tetszett, a mit az itteni magy. kir. államfő-gymnasiumról írtam, mint általában semmi sem tetszik ezen reactionarius lap még reactionariusabb factotumjának, a mi nem tűnjenez a kizárólag német-szász érdekeknek a magyar és román rovására. Ezen magát magyarnak valló lapszerkesztő ny fél a magyar nyelv terjesztésétől és terjedésétől, mint az ördög a keresztől; innen jön az, hogy azon nyilatkozatot, mikép azokat, kik azért, hogy távol saját hazájuktól e reájuk nézve idegen földön tovább is hangzathassák azt: „ubi bene, ibi patria”-t, édes anyanyelvünket saját érdekükben tehát önzésből elnyomták, idegen önző kosmopolitáknak nevezem, — igen nyomorultnak (sehr erbärmlich) tartja, védszárnyai alá vévén azokat a teljes igazság rovására. Ugy látszik, holtaknak tekintik őket s azt követeli, hogy rájuk is alkalmazzam a: de mortuis nihil nisi bene t; kár, hogy én a „benet” „veret” által szoktam emendálni.

Emlékeztet engem az én drága „Bothe” bácsim — majd kiírom becses nevét! — arra, hogy a mostani talpig derék államfőgymnasiumi igazgató Veress Ignác ur is, — kinek egy évi igazgatósága alatt az intézet oly szépen kezd fölvirágozni, — készültségét az idegen tanároknak köszönheti. Hát igazgatási képességét a középiskolákban tanulja-e az ember? Hát ha a tanár rossz hazafi, szükségképen minden tanítványból is rossz hazafinak kell válni? Hiszen, hogy a régi tanárok az ép tudományos képzettséggel bírtak, azt nem

tagadtam soha! Egyébiránt Veress urba a németek csak két évig öntötték nagy tudományukat, nem igaz tehát, hogy képességét azoknak köszöni, hanem köszöni azt, hogy magyarrá létere anyanyelvét Bécs német városában kelle megtanulnia! Hanem a ki magyar nyelven meri védeni a német nyelv jogtalan uralkodását: attól minden — még egy kis fillentés is — kitélik, és ez aztán a „nyomorult” eljárás, ez a „sehr erbärmlich”, nem pedig a bár keserű igazság!

Cikkének első része leírása alatt ugy elandaltogott volt a „Bothe” nagyura az elbujdosott tanárok felett, hogy magamagát is már az aesthetica tanárának képzeltém, engem a „Közöny”-ben ki nem irt, de általa németre fordított és egészen kiirt „d . . . ság” szó miatt keményen megdorgál; helyes, meg is érdemlem, nem választottam az illő szót, de mindjárt a valódit fogom alkalmazni.

A feletti sajnálatomat, hogy a városi normalis főiskolában a magyar nyelv oktatás elhanyagoltatik, „sehr dumm”-nak — igen ostobának — nevezem. Hogy valami „sehr dumm”, az igaz: előttem „sehr dumm” a magyar nyelv elhanyagolása, előtte „sehr dumm” az, hogy én ezen „bibihöz” merem nyulni, de gonoszabb a „sehr dummnál” az, ki saját meggyőződése ellen is állításom igazságát tagadni elég merész!

Daczára báró Eötvös ő nagyméltósága rendelkezésének, melynélfogva, ha az előadási nyelv nem magyar, ennek előadására a normalis iskolákban hetenkint 3 tanóra van szánya, iten a magyar nyelv csak két órán át tanítatik, és minő eredmény! A két utolsó osztályban Samarjay „Praktische Anleitung zur schnellen u. leichten Erlernung der ungarisch Spr.” című piczi könyvét használván, — mit gondol a tek. szerkesztő ur, két hosszú év alatt mennyit tanultak (jól rosszul, azt most nem vitatom) a gyermekek? Husz, mond: husz lapot. Dehogy baszat, nem, csak tízenyolczat! Tehát egy évben kilenczet, — már most ki kellene számítani, hány sort, vagy inkább, hány betűt egy tanóránban?!

Ez, édes lelkem „Bothém”, — igaz, már nem csak „d . . . ság”, ez lelkiismeretlenség, ez égbekiáltó véték, ez bűn a szülők, gyermekek; ez bűn a haza ellen! Ne mentegesse ezt avval, hogy a népiszkola a népé, a nép pedig német, legyen tehát iskolája is német; mert bármily tantárgyból, ha ily a semmivel határos eredményt mutatna föl bármelyik tanoda: azt minden gondolkodó embernek el kellene kárhóztatnia. Legyen a szebeni normalis iskola, azt nem bánja senki, német, — ámbar a tanulók fele nem német is, — de ne tizzenek caufot a hivatalos magyar nyelvel, hanem tanítsák azt oly buzgósággal, mint a németet, olyannal, mint a milyent ezen nyelv szükséges volta s fontosságánál fogva megérdemel!

Ennyit egyelőre; ha kell, többel is szolgálhatok.
N. R.

Napi hírek.

— A Kolozsvár N-Várad közt felállítandó táviradók szükséges készletek már megvanak, s a távirada azonnal fel fog állittani, a mint a vasútépítés bizonyos fokig előhaladt.

— A Körös vize által a vasúti munkálatokban okozott kárt sokan egy milliónál is többre becsülik, ez túlzás lehet, tény azonban, hogy két-százezeret meghalad.

— Nevezetes párbaj. Két fiakker robbant ki a napokban a vágásúthoz; ott megállt, s az egyikről leszállott egy — fiakkeres kocsis, a másikról is az; egyik elővett egy kaczort, a másik ugyanazt tette s vivni kezdte életre, halálra. Kicsinyben mult, hogy a kaczor-párbajnak szomorú vége nem lett: volt esze az egyik daljának, s meg, szaladt. Így beszéltek.

— A chinai császár udvari, világhírt csodaművésze, Ling Look úr, mintán nálunk a tűzet és cséput megette, a kardokat tüzesen, vizesen, egyesével, hatosával, három rendkívüli este markolatig lenyelte — és pedig mindannyiszor tele ház előtt, — kedden itt hagyta Kolozsvárt. Utolsó rendkívüli előadásán 1000 frtot tűzött ki annak, ki bebizonyítja, hogy nem tüzesek a kardok. Nem akadt vállalkozó, s így az 1000 frtot is elvitte a többivel Torda felé, a merre utazott. — Az előadásokon legnagyobb tetszéssel a flügelhorn (magyarul talán szárnykürt; vadászkiürt nem volt) találkoztunk, s kezelőjét, valamint az egész zenekart, ki kell emelnünk.

— A városunkban levő b. Rodich ezred zenekara ezután délután öt órákor játszik a sétateren. Sietünk ezt a zenekedvellő közönség tudomására hozni.

— Egy jó háztól való művelt leány nevelőnőnek ajánlkozni, akár vidékre, akár itt helyben Kolozsvárt. Oktatásának tárgyai különösen: zongora, női munkák, francia- és német nyelv. Értekezhetni személyes találkozás, vagy levél útján Kolozsvárt felső szentuzsai 64. számú háznál. Ismertetést pedig e lapok szerkesztésére is adhat.

* A Szász-Régenben, Maros-Vásárhelyt, Segesvárt, Medgyesén, Csíkszeredában, Székely-Udvarhelyt, Brassóban és Gyula Fejérvárt állomásozó seregszámok szept. 5 kére Nagy-Szeben alá gyűlnek, s a Vöröstorony felé fognak manővertornizni; itt és N-Szeben alatt 4-5 napig fognak nagy hadgyakorlatok tartatni. A csapatok menet közben is hadműveletekben fogják magukat gyakorolni: csatát állanak, a folyókön átkelést útszakolják, magaslakat rohanak meg, tábor tüknek nappal és éjjel. E gyakorlatok a kisebb nagyobb csapatvezéreknek alkalmat nyújtanak képeségeik tanítására. A nagyobb szerű hadművelete-

ket, N-Szeben alatt, váltva tábornokok és ezredek vezénylenek. Szeptember 30 kán véget érnek a hadgyakorlatok s a csapatok állandó állomásaikra vonulnak. A „Herm. Zig” szerint e tömeges csapatösszpontosítás aligha nem okoz nagy izgatótságot a román határokon. Nem bírnak megérteni, mi vezet a n-szebeui lapot e furcsa föltevése.

* A zágoniak nagyon megnehezítettek a miatt, hogy lapunk is átvette a „Pesti Napló” híret ama famos határvillongásról. Az ellentét felhozott alaptalan vadakra felelni, lapunk méltósága nem engedi. Másokat akarnak oktatni! Beata simplicitas!

* A horvát bán beigtatásán Magyarországból is sokan lesznek jelen. Az „Agr. Zig” kimutatása a Nógrád- és Zalamegyéből jelentkezettek névsorát közli és Somogyból a főispánt említi.

* A honvédelmi miniszteriumban jelenleg a honvédségi kerületek meghatározásán munkálkodnak, s legközelebb köztudomásra fogják hozni, hol fognak egyes gyalog- s lovas-zászlóaljok elhelyeztetni.

* A honvéd auditorok mind a hat kerületbe legközelebb ki fognak neveztetni.

— Pozsonyban mindnap 8 hivatalnok és 132 szabász dolgozik honvéd egyenruhák készítésén. Naponként 5000 rőf posztót használnak fel. A consortium ez év végéig 83 ezer darab honvéd egyenruha elkészítésére kötelezte magát.

— Mérgezési kísérletet regisztrálnak Beszterczéről. Az anyós akarta elpusztítani még csak két hónapos menyét. Gonosz tette azonban nem sikerült, mert a gyufafejékekkel kevert puliszkból a fiatal nő keveset evett. A vizsgálat ugy, mint a válóper, folyamatban van.

— Kolostorstatistika. Erdélyben jelenleg fennálló szerzetesek és szerzeteház statisztikája a következő: Kegyesrendű kolostor 2 van Erdélyben (a besztercei s a kolozsvári), kegyesrendű szerzetes 19. Szent Ferencrendű kolostor 23 (Nagy-Szebenben, Károlyfejérvárt, Kolozsvárt, Brassóban, Csíksomlyón, Dézsen, Eszteleken, Fogarason, Hátszegben, Maros-Vásárhelyt, Medgyesén, Mikházán, Köhalmón, Szász-Sebesen, Segesvárt, Szamosújvárt, Szárhegyen, Szászvároson, Széken, Tordán, Toroczko Szt-Györgyön, Udvarhelyt, Vajda-Hunyadon), Ferencrendű szerzetes van 129; a minoriták öt rendházat bírnak (Beszterczén, Kolozsvárt, Kantán, Maros-Vásárhelyt, Nagy-Enyeden), a minoriták száma 26; a kapistrán barátoknak 3 szerzeteházuk van, az egyének száma 7 (szerzeteházuk: Alvinczen, Déván, Körösbányán); a mechtaristák szerzeteháza Erzsébetvároson van, számuk 2; az Orsolya-apácáknak egy zárdaházuk van: a nagy-szebeni, az egyének száma 26; az irgalmas apácáknak egy zárdájuk van: a károlyfejérvári, számuk 6; Ferencrendű apácázárda egy van: a szebeni, efféle szerzetesnő 7. E szerint az erdélyi férfiszerzetesek száma: 483, a női szerzeteseké: 39. Összesen: 222.

— Necrológ. Csongrádi István, mint édes apa, Csongrádi Mária özvegy Pásztohi Albertné, Csongrádi Zsuzsánna, Ujfalvi Józsefné, Csongrádi Rozália, Schopf Adolfné, Csongrádi Gyula, Csongrádi Kálmán, mint testvérek és Pálfi Rozália, mint a meghalt özvegye tisztelettel és szomorúan jelentik Gálospétri Csongrádi Mihálynak hat héti súlyos szívből eredt szenvedése után élete 38-dik esztendejében aug. 23 kán déli 11 órákor történt halálát. Porai f. 25 kán fognak a sz.-vessződi családi sírkertbe elhelyeztetni. Sz.-Vessződ, aug. 23 kán, 1869.

— Nyílt kérelem. A kolozsvári ev. ref. főtanoda, a rom. kath. liceum, az unitarium collegium, a belvárosi ev. ref. leányiskola, a piaci rom. kath. leányiskola, ugyszintén az evang. lutherana iskola t. cz. igazgatóit tisztelettel felkérem, hogy: sziveskedjenek ez iskolai tanév megkezdésekor, saját belátásuk szerint, kijelölve öt osztályból egy egy szegényorszu, de jól tanuló növendéket, egy utalvánnyal ellátva, kereskedésbe (b. monostortuzca, a Redoutal átelben levő házamba) utasítani, hogy a kijelölt 30 növendék számára összeállított írószközöket ösztöndíjjal tölem ajándékba átvehessék. Kolozsvárt, szept. hó 1869. Bányay L. Károly, kereskedő a „Levél”-hez.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverések. Szamosújvárt ház szept. 25, okt. 26. — B-Szolokban Szamosújvár Némehiben fekvők szept. 15, okt. 15. — Alsófejérsen Abrudfalv fekvők szept. 14, okt. 14. — Háromszéken Léczfalván szept. 1, okt. 1. — Maros-Vásárhelyt ház szept. 25.

KÜLFÖLD.

Páris, aug. 27. A 3% rente és az olasz járadék alacsonyabb áron álltak a mai zárlatnál, végül azonban mégis emelkedtek azon czafolat folytán, melyet a börze-biztos egy a császár betegsége iránt elterjedt hírre nézve nyilvánított. Hivatalos részről biztosan állítják, hogy a császár egészségi helyzete három nap óta általában javult. A „Figaro” hírei a császár ajándásairól és sebészi műtéteiről, határozottan megczafoltatnak.

Páris, aug. 28. Prim tábornok tegnap ide érkezett.

Páris, aug. 27. A boulevardon nagy izgalom uralkodik. A félhivatalos lapok valótlannak nyilatkoztatják a császár egészségi állapotának rosszabbulásától elterjedt birt. A 3% rente 72.30-ra emelkedett, s e perczben 72.20-ra áll.

Páris, aug. 29. A mai „Journal Officiel” jelent: Tegnap este a 3% rente 72.20-ra állt. A császár egészségi helyzetéről elterjedt lármas hírek valótlannak. A czíroz fájdalom folytonosan enyhülnek. A lármas hírek indítóit ellen vizsgálat kezdetét meg. A császárné tegnap este utazott el Bastiából.

Lissabon, aug. 27. A kamarák bezártak. A király azt mondá a trónbeszédben, hogy a kormány az igazgatásban reformokat hozand be. A királyné helyzete megnyugtató.

A franciaia kormány azon utasítást intézte a spanyol határ melletti hatóságokhoz, hogy

szigorúan örökjének a határok fölött s fogják be és internálják mindazon spanyolokat, kikre nézve alapos gyűny létezik, hogy a határt át lépni s a carlista fölkeléshez csatlakozni szándékoznak. Ezen utasítás nem maradt eredmény nélkül, mert a határ mentében összegyűltek spanyolok minden irányban szétfuttak s mint a peripignani spanyol consul táviratilag jelenti a „Gaceta de Madrid”-nak, Anice ezredes, Cozas parancsnok és négy tiszt elfogatott.

A genovai herceget néhány lap ismét szóba hozta, mint trónjelöltet. A „Popular” jelenti, miszerint a herceg őszel körtut fog tenni Spanyolországban oly czéllal, hogy megismerje az ország nyelvét és szokásait, míg másrészt a 15 éves gyermekeit a spanyol irányadó férfiak ked-

vencének mondják. A „Nacion” szerint ezen hír minden tényleges alapot nélkülöz, a kormány progressista tagjai mit sem akarnak tudni ezen jelöletéről. Minthogy továbbá az iberiai unio hívei Montpensier herceget pártolják, az olasz hercegek kevés kilátása lehet erélyes támogatásra.

Legújabb.

Bécs, aug. 30. A magyar delegatio ülészeke ma este 6 órakor zárattott be. Majláth gróf elnök köszönetét fejezte ki az elnözésért; mire Bittó fejezte ki a delegatio köszönetét.

Bécs, aug. 30. A delegatiók ma tartott együttes ülésében a trieszti Lloyd jövedelmi adójának — az e társulatnak adott kormányi javadalmazásban való beállítására a magyar delegatio ha-

tározata szerint — 64 szavazattal 34 ellen, elfogadtattott; ugyancsak a dunai monitorok beszerzési költsége is, a magyar delegatio határozata szerint, 59 szavazattal 29 ellenében, elfogadtattott. A magyar delegatusok egyhangúlag szavaztak, és a nehany reichsrathi delegatus, ki a magyarokkal szavazott, döntötte el a szavazás eredményét.

Bécs, aug. 30. A reichsrathi delegatio mai ülésében az általános jelentés a budgetről felolvastatván és helybenhagyatván, az összes szükséglet 69,495 frttal mutatkozik. Délután 5 órakor volt a zárulás. Beust gróf közlé a delegatioval, hogy ő Felsege szentesítette a delegatiók határozatait; köszönetet fejezvé ki ő Felsege részéről a fardadhatlan buzgalomért és azon készségért, melyet az összes monarchia szükséglete számba vétellett.

Berlin, aug. 30. A mai „Nordd. Ztg.”

állítja, hogy Beust közelebbi stüdyóval a jegyzékváltás végét érte, a mennyiben a porosz kormány nem szándékszik folytatni a Beust gróf által megpendített irat-váltást.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Augst. 30. kás: 5%, Metaliques 100 frt 62.30. 5%, Nemzeti kölesön 100 frt 71.30. Kamat 62.30. 1860. Kölesön 99.90. Bankrészevény 767. Hitelintézeti részvény 297 frt 304.90. London 10 ft at. 125 frt 20%, kr 123.10. Ezüst 120.75. Cs. királyi arany 5.90.

Földterhentesítési kötvények: Magyar 81.50. Fiumei 80. — Erdélyi 70.25. Horv.-Slavon 82.25.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József**

HIVATALOS.

12. 1869.

(456)

(2—3)

II. od. alisp. bír. sz.

Idézés.

Veress József s részeseinek mint felperesnek Kolumban Juliaona s részesei ellen, Lecsmer községében és határán a korcsmálási jog haszonvétele, összevitése s arányosítása tárgyában beadott keresetében f. évi **október 6-dik napjára** kitűzött tárgyalásra az ösmertlen birtokosok azon hozzáadással idézetnek meg, miszerint az esetlegesen meg nem jelenők jogai védelmére sz. somlyai ügyvéd Szénásy Miklós végzésileg hivatalból kinevezett.

Kelt Krasznamegye 2. od. alispáni Biróságától. Sz. Somlyón augstus, 10-én 1869.

NEM HIVATALOS.

(459)

(1—15)

Bányai Sámuel,

kolozsvári szöcs-mester,

Ajánlja a szöcs-mesterség köréhez tartozó minden névvel nevezhető

ruha raktárát.

Elfogad akár magán, akár postai uton minden szöcs iparágbeli megrendeléseket, s azoknak a legpontosabb és legújnyosabb árban kiszolgáltatásukat saját felelősége elvállalásával igéri. Lakása Kolozsvárt belmagyarutca 428 házszám alatt. — Raktára ugyancsak belmagyarutca Biasini-ház 442 szám alatt.

Figyelmeztetés!

Ezennel bátorokodunk a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani, hogy a nem rég megindult **borgói málalmunk lisztke-szitményeinek főraktára Kolozsvárt**

Karváz Gyula,

az „Arany croszlán”-hoz címzett fűszer-, csemege- és borkereskedésében létezik, hol is mindenféle liszteink bármilyen mennyiségben, a **legújnyosabb** árban számíttatnak.

Megjegyezzük, hogy liszteink a legtisztább búzából és száraz uton **valódi francia kövek** által öröltetnek, **jóságuk és szépségük nem csekélyebbek a magyarországi készítményeknél.** A pakolás 150 fontos zsákokban történik, hanem a legcsekélyebb mennyiség is **minden árvaltozás nélkül kiszolgáltatik.** **Árjegyzékek fennirt főraktárunkban** találhatóak.

Becsés pártfogásért esdve, maradunk illő tisztelettel

Kiss és Társai,

(338)

7—*

borgói málalom birtokosai.

Hatóságilag megvizsgált és alább irt esetekben ezerszeres jó sikerrel megpróbált

görcselleni védbalzsam.

E balzsam kitünő hatását következő tulajdonságainak köszöni: Zsongitól az az erősítőleg és éltetően hat a gyomor és belek takbártáira, ez utóbbiak kanyarmozgásait korlátozza, a máj kiválasztásait elősegíti és kitünő szélhajtó szer.

Ugyanazért következő esetekben van javalva használata e balzsamnak: A gyomor és belek mindennemű heveny és idült lobjaiban, bármilyen okokból is eredtek azok; a gyomornak fájdalmi, görcsei, puffadtságában, hányás és hasmenésben, székürságsában, kolkikában, hascsikarásban hatása azonnali. A külsőlegi bedörzsölés, a bévett szernek hatását tetemesen segíti elő.

(134) 2/3 (14—20)

Továbbá jó sikerrel használható ezen készítmény emésztetlenség, gyomorgöngyöges és görcsös gyomorban, ráng- és másnemű görcsökben és a nehez korbau; nehez emésztés által okozott ideges mellszorulásban, melyekre gyakran gyomorkolika következik, hasmenésben, cholierinben, görcsös hányásban, méhkürságs és terhes nőknél előjövő hányásban; továbbá váltóláz utáni idülésben az emésztő szervek működésének helyreállítására.

Javalva van még ezen balzsam és nagyon ajánlva hosszason tartó kimerítő betegségekben, midőn is az étvágyat gyarapítja s az egészséges emésztést nagyban előmozdítja.

Végre fényes eredményt tanusított ezen balzsamnak nagyobb adagokban külső és belső használata már két cholera-járványban, és mint első szernek rögtön megbetegülések esetében különösen falun és orvosi segélytől távol egy háztartásnál sem szabadna hiányoznia.

Ezen balzsamból megnötteknek elég napjában 3—4 theáskanállal. Nagyfokú és fájdalmas rohamokban ezen adagot meg is lehet kettőzni, hatását külső bedörzsölések által a hasra, vagy vétagokra gyarapíthatni.

Főraktár: Miller gyógytára „az arany koronához” Brassóban a piacon.

Vélemény.

Támaszkodva a legpontosabb minőségi és mennyiségi vegyelemzés eredményére, hivatalos eskütje mellett következő véleményét adhatja alólirt országos törvényszéki vegyész:

A Rasbóbol az „arany koronához” címzett Miller gyógyszeráróból egész-ségrendőri vizsgálat végett beküldött görcselleni védbalzsam semmiféle ártalmas vegyületek nem tartalmaz, használata az egészségnak nem káros, minden bódító és fém-készítéktől mentes, és csak is megédesített lében feloldott hatásos alkotórészeit tartalmazza görcsellenes növényeknek.

Bécs, 7. Április 1868.

V. Kletzinsky,

vegyésztanár és országos törvényszéki vegyész.

Bizonyítvány.

Kedves kötelességemnek tartom bizonyíthatni — hogy Miller gyógyszerész ur által készített **görcselleni védbalzsam**, görcsök és minden a birtetésben megnevezett bajokban több mint két évi tapasztalataim alapján, mint igen czélszerű, jó és hasznos gyógyszer teljes előismeretemet és bizalmamat kinyeré, melynek alapján nem mulasztatom el — azt — mint egy az emberi szervezetre czélszerűen összeállított gyógyanyagot, a t. közönségnek legjobban ajánlani.

Kelt Előpatakon, 1868 September 4-én.

Dr. Szabó Vazul,

gyakorló orvos Szebenben, Felsőfelmegye főorvosa.

Főraktár: Brassóban Miller Gyula gyógyszerésznél, Kolozsvárt bizomány-ba: Dr. HINTZ gyógyszeráróban. Továbbá: Aradon F. J. Probst, Károlyfehérvárt: C. Boosz, Fogarason: Mégay J., N. Váradon: A. Janky, Szebenben: N. Sill, Marosvásárhelyt: Jeney Albert, Medgyesen a „Koronához” címz. gyógytárban és végtére Segesvárt: J. B. Teutsch uraknál; az itt felemlítt raktároknak kívül minden nagyobb városban bizományon.

Magyar király-szálloda,

Károlyfehérvárt.

Alólirt egész tisztelettel jelentem a nagyérdemű közönségnek, hogy Károlyfehérvárt a volt **Mégay-féle házat nagy szállodává** alakítva át,

(458)

(1—3)

september 1-én megnyitottam

s a t. utazóközönség rendelkezésére bocsátom. Szállodámban **30 kényelmes, ujonnan berendezett szoba van**, s alól egy legújnyban felszerelt

kávéházzal,

teke-asztalok s a legkedveltebb lapokkal.

Hogy a t. közönség pártfogását minden irányban megnyerhessem, a legújnyosabb árszabályokat eszközöltem, a legpontosabb és gyors szolgálattal mellett.

Tisztelettel

Főző József.

(451)

(3—3)

A „Corvina”

jó és olcsó-könyvkiadó társulat részéről Erdélyben **vezér-ügynökké** neveztetvén ki, tisztelettel tudatom a t. cz. ügynök urakkal, hogy ezután minden, a fentebbi társulatra vonatkozó ügyben közvetlen hozzám forduljanak, ugy szintén a könyvszállítmányokat is általam fogják annak idejében kézhezkapni.

Az időnként megjelenő munkákat hirtlap útján is tudatni fogom, nemkülönbözni közleni fogom időnként a t. cz. ügynökök s pártoló tagok névsorát is.

Kolozsvárt, aug. hó 1869.

STEIN JÁNOS,

könyvtáros és kiadó.

Stein János könyvkereskedésében kapható:

Községi kalauz,

vezérkönyv magyar- és erdélyhoni községi bírák, előjárók és jegyzők használatára, felvilágosító és útba igazító jegyzetekkel s gyakorlati írománypéldákkal ellátva. Irta **TÓTH LAJOS**, a legújnyabb törvények és rendeletek nyomán. Ára 4 frt.

Az új polgári perrendtartás.

Bevezetési rendeletekkel, és az ügyrenddel kiegészített zsebkiadás.

Ára 80 kr.

Marossszék ismertetése.

Irta kisbacsoni **Benkó Károly** 1860—61-ben.

Szerző felkérése folytán kiadták: nagy-kedvi **Fekete Sámuel** nyug. kir.

udv. tanácsos és **Simon Elek** ügyvéd.

Ára füzve 2 frt 20 kr.

Curtis J. L.

A nemző képesség és idő előtti csökkenésének okai,

valamint oktatás annak **tökéletes visszaállítására.** Mindazoknak, kik mértéktelen kicsapongás, titkos bűnök és ragály következményeiben szenvednek.

Azonkívül oktatás a házasság czéljáról és kötelességeiről, valamint gyógyeljárás a közönsélesi képtelenség és terméketlenség körül. Magyarra fordította egy gyakorló orvos.

Ára 1 frt. Postán küldve 1 frt 5 kr.

Legteljesebb pesti Szakácskönyv a szövegbe nyomott képekkel,

Sz. Hilaire Jozéfa, Kováts Irma, Dorn Anna, Gombos Erzs, s többek után, függelékkel a

magyar-gazdasszony házi kincstára.

Külömbféle házi- pipere- és illatszerek készítés módja, étzerek fentartása s megjavítása, és egy teljes házi-orvos.

Összeállította **ZEMPLENYI ANTONIA.**

Ára kötve 2 frt. Diszkrétésben 3 frt.

Valódi római E béllhur hegedűre.

Ára 25 kr.

A híres Stánai-vasutimunkálatok

4—5 irányban felvett

igenszép fényképei.

A nagyobbak darabja 3 frt. Kisebb 2 frt. A látogat-jegy alakban 30 kr.

ALKALOM! AZ OSZTRÁK KORONAHÉRCZEGHEZ
Bécs.
Ekte der Bognerrgasse
Az egész műtvi idény raktára
bámulatos olcsó áron
(175) (6—*)
Angol ózerna barége rőfe 25, 30 kr.
Francia Jaconna, Peraline és mousseline rőfe 30, 35, 40 kr.
Chiné alpaca, ezeltűt 1 frt. most 50 kr. rőfe.
Francia sultanne, ezeltűt 2 frt. most 75 kr. rőfe.
Legjobb francia foulard, rőfészes, 1 frt 10, 1 frt 30 kr. rőfe.
Vonalos pout de soie, egészen avatott selyem, rőfe 1 frt 50 krtól 2 frt.
Késség mellett egy fekete selyem finom ruha, 10 ról 18 frt.
Minták kívánságra ingyen küldetnek.
DIAMANT és MÜLLER.

(432)

(3—3)

Hirdetmény.

Kolozsvárt a hidkapun kívül, a Kis-Szamos mellett a 12-dik há szám alatt, jó **déli ebéd és vacsora** adása, jó asztali borral kiadva; úgy szintén **fehérneműk** mosatása jutányos áron felvállaltatik.

(149)

(23—24)

Különös figyelemre méltó!

Sem az üzletileg érték nélküli jualom-érmék, vagy udvari szállítói címek, sem az alkalmatlan s már tulságos hirdapi reklameok által eszközölt épen nem irigylendő hír után kapndva, hanem eredetileg valódi polgáriason, higgadtan és szilárdul haladva, ajánlom a t. cz. férfi közönségnek sok év óta fennálló s minden időnyre jól ellátott

ruha-raktáramat

Bécsben, Stadt, Rothenurmstrasse (Hotel zum oestreichischen Hof)

azon biztosítással, hogy a raktárban találtató s üzletemben készült ruhadarabok nem könnyű, avult, mindehol olcsón összevádrólt, régi, többnyire csak févaldó, gyapottal vegyített avadé- kelmekből, melyek pillanatra a szemet elvakítják, vannak össze-férve, hanem általában a legszilárdabb, legvaló-díbb, legdrágább és legdivatosabb, színre és minőségre nézve legartósabb kelmekből a legelőkimerettesebben készítek, a mielő is én készítményeimet csak azon első ruhakészítők czikkeivel hozhatom jogoson hasonlaltá, a kiknek czége, valamint az enyém is, ugyan még hirtlapilag nem volt hirdote, hanem azért régen szerzett jó hírnevnek örövendek, s azért mindenkinek, a ki jó czikkei kíván, ajánlatok.

Téli kabátok . . . o. é. 30 frttól 70 frtig.
Fel-ő-öltönyök . . . „ 20 „ 48 „
Salonfrakkok és kabátok . . . „ 24 „ 46 „
Jaquet-ok . . . „ 18 „ 40 „
Vadászkabátok . . . „ 16 „ 30 „
Pongyolakabátok . . . „ 12 „ 45 „
Nadrágok (fekete Salom) . . . „ 12 „ 18 „
altó teli . . . „ 12 „ 22 „
Mellények (különfélék) . . . „ 5 „ 20 „
altó fehér . . . „ 7 „ 10 „
Mindenféle utazó és városi bundák különböző árban.

Kívánságra kelme-mustrák küldetnek, általában mindennemű utazó, vadász, utcai- és Salon-ruhadarabok mérték szerint gyorsan elkészíttetnek s fel-pézt és utóvél mellett pontosan elküldetnek.

Levélbeli megrendeléseknél mértékű a felöl mell-szélessége, a derék szélessége, illetőleg a lépcső hossza megjelölendő.

Nem taldó ruhadarabok szivesen és nehézség nélkül becsérletetnek.

JERABEK GYÖRGY,

férfi-ruhakészítő Bécsben.

Raktár: Stadt, Rothenurmstrasse.

(Hotel „Oestreichischer Hof.”)

239

17—26

Első osztrák

Velocipéde-gyárraktár,

iskolával egybekötve.

LENZ C.

Bécs, Landstrasse, Marxgasse M 9.

készít mindenféle

Velocipédeket

különböző német, angol és amerikai minták, szerkezetek és felszerelések szerint. 2 kerekűeket fiugyermeknek és férfiak számára, általános használatul, 3 kerekűeket hölgyek és gyermekek számára, kertben, parkokban és falu való használatul. Legjelesebb minőség mellett a legolcsóbb árak. Kérletik e gyár készítményeit rosszabb minőségű külföldiekkel össze nem tévesztetni.